

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ

॥ ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

॥ ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ಶ್ರೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ಪ್ರತಿ ಋಷ್ಯಮೂಕಪಂಪಾಸರೋವರಯೋರ್ಮಾರ್ಗಂ
ವರ್ಣಯಿತ್ವಾ ಮತಂಗಮುನೇರ್ವನಸ್ಯಾಶ್ರಮಸ್ಯ ಪರಿಚಯಂ ದತ್ತ್ವಾ
ದಿವ್ಯರೂಪಸ್ಯ ಕಬಂಧಸ್ಯ ತತಃ ಪ್ರಸ್ಥಾನಂ

ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ತು ರಾಮಾಯ ಸೀತಾಯಾಃ ಪರಿಮಾರ್ಗಣೇ |
ವಾಕ್ಯಮನ್ವರ್ಥಮರ್ಥಜ್ಞಃ ಕಬಂಧಃ ಪುನರಬ್ರವೀತ್ || 3.73.1 ||

ಏಷ ರಾಮ ಶಿವಃ ಪಂಥಾ ಯತ್ರೈತೇ ಪುಷ್ಪಿತಾ ದ್ರುಮಾಃ |
ಪ್ರತೀಚೀಂ ದಿಶಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಂತೇ ಮನೋರಮಾಃ || 3.73.2 ||

ಜಂಬೂಪ್ರಿಯಾಲಪನಸಾ ನ್ಯಗ್ರೋಧಪ್ಲಕ್ಷತಿಂದುಕಾಃ |
ಅಶ್ವತ್ಥಾಃ ಕರ್ಣಿಕಾರಾಶ್ಚ ಚೂತಾಶ್ಚಾನೈ ಚ ಪಾದಪಾಃ || 3.73.3 ||

ಧನ್ವನಾ ನಾಗವೃಕ್ಷಾಶ್ಚ ತಿಲಕಾ ನಕ್ತಮಾಲಕಾಃ |
ನೀಲಾಶೋಕಾಃ ಕದಂಬಾಶ್ಚ ಕರವೀರಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿತಾಃ || 3.73.4 ||

ಅಗ್ನಿಮುಖ್ಯಾ ಅಶೋಕಾಶ್ಚ ಸುರಕ್ತಾಃ ಪಾರಿಭದ್ರಕಾಃ |
ತಾನಾರುಹ್ಯಾಥವಾ ಭೂಮೌ ಪಾತಯಿತ್ವಾ ಚ ತಾನ್ ಬಲಾತ್ || 3.73.5 ||

ಫಲಾನ್ಯಮೃತಕಲ್ಪಾನಿ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಗಮಿಷ್ಯಥಃ |
ತದತಿಕ್ರಮ್ಯ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ವನಂ ಪುಷ್ಪಿತಪಾದಪಂ || 3.73.6 ||

ನಂದನಪ್ರತಿಮಂ ತ್ವಾನ್ಯತ್ ಕುರವಸ್ತೂತ್ತರಾ ಇವ |
ಸರ್ವಕಾಲಫಲಾ ಯತ್ರ ಪಾದಪಾ ಮಧುರಸ್ರವಾಃ || 3.73.7 ||

ಸರ್ವೇ ಚ ಋತವಸ್ತತ್ರ ವನೇ ಚೈತ್ರರಥೇ ಯಥಾ |
ಫಲಭಾರನತಾಸ್ತತ್ರ ಮಹಾವಿಟಪಧಾರಿಣಃ || 3.73.8 ||

ಶೋಭಂತೇ ಸರ್ವತಸ್ತತ್ರ ಮೇಘಪರ್ವತಸನ್ನಿಭಾಃ |
ತಾನಾರುಹ್ಯಾಥವಾ ಭೂಮೌ ಪಾತಯಿತ್ವಾಥವಾ ಸುಖಂ || 3.73.9 ||

ಫಲಾನ್ಯಮೃತಕಲ್ಪಾನಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ |
ಚಂಕ್ರಮಂತೌ ವರಾಞ್ಶೈಲಾಞ್ಶೈಲಾಚ್ಛೈಲಂ ವನಾದ್ ವನಂ || 3.73.10 ||

ತತಃ ಪುಷ್ಕರಿಣೀಂ ವೀರೌ ಪಂಪಾಂ ನಾಮ ಗಮಿಷ್ಯಥಃ |
ಅಶರ್ಕರಾಮವಿಭ್ರಂಶಾಂ ಸಮತೀರ್ಥಾಮಶೈವಲಾಂ || 3.73.11 ||

ರಾಮ ಸಂಜಾತವಾಲೂಕಾಂ ಕಮಲೋತ್ಪಲಶೋಭಿತಾಂ |
ತತ್ರ ಹಂಸಾಃ ಪ್ಲವಾಃ ಕ್ರೌಂಚಾಃ ಕುರರಾಶ್ಚೈವ ರಾಘವ || 3.73.12 ||

ವಲ್ಲಸ್ವರಾ ನಿಕೂಜಂತಿ ಪಂಪಾಸಲಿಲಗೋಚರಾಃ |
ನೋದ್ವಿಜಂತೇ ನರಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಧಸ್ಯಾಕೋವಿದಾಃ ಶುಭಾಃ || 3.73.13 ||

ಘೃತಪಿಂಡೋಪಮಾನ್ ಸ್ಥೂಲಾಂಸ್ತಾನ್ ದ್ವಿಜಾನ್ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಥಃ |
ರೋಹಿತಾನ್ ವಕ್ರತುಂಡಾಂಶ್ಚ ನಲಮೀನಾಂಶ್ಚ ರಾಘವ || 3.73.14 ||

ಪಂಪಾಯಾಮಿಷುಭಿರ್ಮತ್ಸ್ಯಾಂಸ್ತತ್ರ ರಾಮ ವರಾನ್ ಹತಾನ್ |
ನಿಸ್ತ್ವಕ್ಷಣಾನಯಸ್ತಪ್ತಾನಕೃಶಾನ್ಮೈಕಕಂಟಕಾನ್ || 3.73.15 ||

ತವ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮಾಯುಕ್ತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಸಂಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ |
ಭೃಶಂ ತಾನ್ ಖಾದತೋ ಮತ್ಸ್ಯಾನ್ ಪಂಪಾಯಾಃ ಪುಷ್ಪಸಂಚಯೇ || 3.73.16 ||

ಪದ್ಮಗಂಧಿ ಶಿವಂ ವಾರಿ ಸುಖಶೀತಮನಾಮಯಂ |
ಉದ್ಭೃತ್ಯ ಸ ತದಾಕ್ಷಿಷ್ಟಂ ರೂಪ್ಯಸ್ಥಿತಿಕಸನ್ನಿಭಂ || 3.73.17 ||

ಅಥ ಪುಷ್ಕರಪರ್ಣೀನ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಪಾಯಯಿಷ್ಯತಿ |
ಸ್ಥೂಲಾನ್ ಗಿರಿಗುಹಾಶಯ್ಯಾನ್ ವಾನರಾನ್ ವನಚಾರಿಣಃ || 3.73.18 ||

ಸಾಯಾಹ್ನೇ ವಿಚರನ್ ರಾಮ ದರ್ಶಯಿಷ್ಯತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ |
ಅಪಾಂ ಲೋಭಾದುಪಾವೃತ್ತಾನ್ ವೃಷಭಾನಿವ ನರ್ದತಃ || 3.73.19 ||

ಸ್ಥೂಲಾನ್ ಪೀತಾಂಶ್ಚ ಪಂಪಾಯಾಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ತ್ವಂ ನರೋತ್ತಮ |
ಸಾಯಾಹ್ನೇ ವಿಚರನ್ ರಾಮ ವಿಟಪೀ ಮಾಲ್ಯಧಾರಿಣಃ || 3.73.20 ||

ಶಿವೋದಕಂ ಚ ಪಂಪಾಯಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೋಕಂ ವಿಹಾಸ್ಯಸಿ |
ಸುಮನೋಭಿಶ್ಚಿತಾಸ್ತತ್ರ ತಿಲಕಾ ನಕ್ತಮಾಲಕಾಃ || 3.73.21 ||

ಉತ್ಪಲಾನಿ ಚ ಫುಲ್ಲಾನಿ ಪಂಕಜಾನಿ ಚ ರಾಘವ |
ನ ತಾನಿ ಕಶ್ಚಿನ್ಮಾಲ್ಯಾನಿ ತತ್ರಾರೋಪಯಿತಾ ನರಃ || 3.73.22 ||

ನ ಚ ವೈ ಮ್ಲಾನತಾಂ ಯಾಂತಿ ನ ಚ ಶೀರ್ಯಂತಿ ರಾಘವ |
ಮತಂಗಶಿಷ್ಯಾಸ್ತತ್ರಾಸನ್ನಿಷಯಃ ಸುಸಮಾಹಿತಾಃ || 3.73.23 ||

ತೇಷಾಂ ಭಾರಾಭಿತಪ್ತಾನಾಂ ವನ್ಯಮಾಹರತಾಂ ಗುರೋಃ |
ಯೇ ಪ್ರಪೇತುರ್ಮಹೀಂ ತೂರ್ಣಂ ಶರೀರಾತ್ ಸ್ವೇದಬಿಂದವಃ || 3.73.24 ||

ತಾನಿ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ಜಾತಾನಿ ಮುನೀನಾಂ ತಪಸಾ ತದಾ |
ಸ್ವೇದಬಿಂದುಸಮುತ್ಥಾನಿ ನ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ರಾಘವ || 3.73.25 ||

ತೇಷಾಂ ಗತಾನಾಮದ್ಯಾಪಿ ದೃಶ್ಯತೇ ಪರಿಚಾರಿಣೀ |
ಶ್ರಮಣೀ ಶಬರೀ ನಾಮ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಚಿರಜೀವಿನೀ || 3.73.26 ||

ತ್ವಾಂ ತು ಧರ್ಮೇ ಸ್ಥಿತಾ ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಭೂತನಮಸ್ಮೃತಂ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವೋಪಮಂ ರಾಮ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂ ಗಮಿಷ್ಯತಿ || 3.73.27 ||

ತತಸ್ತದ್ರಾಮ ಪಂಪಾಯಾಸ್ತೀರಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಂ |
ಆಶ್ರಮಸ್ಥಾನಮತುಲಂ ಗುಹ್ಯಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಪಶ್ಯಸಿ || 3.73.28 ||

ನ ತತ್ರಾಕ್ರಮಿತುಂ ನಾಗಾಃ ಶಕ್ನುವಂತಿ ತದಾಶ್ರಮೇ |
ಋಷೇಸ್ತಸ್ಯ ಮತಂಗಸ್ಯ ವಿಧಾನಾತ್ ತಚ್ಚ ಕಾನನಂ || 3.73.29 ||

ಮತಂಗವನಮಿತ್ಯೇವ ವಿಶ್ರುತಂ ರಘುನಂದನ |
ತಸ್ಮಿನ್ ನಂದನಸಂಕಾಶೇ ದೇವಾರಣ್ಯೋಪಮೇ ವನೇ || 3.73.30 ||

ನಾನಾವಿಹಗಸಂಕೀರ್ಣೇ ರಂಸ್ಯಸೇ ರಾಮ ನಿರ್ವೃತಃ |
ಋಷ್ಯಮೂಕಸ್ತು ಪಂಪಾಯಾಃ ಪುರಸ್ತಾತ್ ಪುಷ್ಪಿತದ್ರುಮಃ || 3.73.31 ||

ಸುದುಃಖಾರೋಹಣಶ್ಚೈವ ಶಿಶುನಾಗಾಭಿರಕ್ಷಿತಃ |
ಉದಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಚೈವ ಪೂರ್ವಕಾಲೇಽಭಿನಿರ್ಮಿತಃ || 3.73.32 ||

ಶಯಾನಃ ಪುರುಷೋ ರಾಮ ತಸ್ಯ ಶೈಲಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನಿ |
ಯತ್ ಸ್ವಪ್ನಂ ಲಭತೇ ವಿತ್ತಂ ತತ್ ಪ್ರಬುದ್ಧೋಽಧಿಗಚ್ಛತಿ || 3.73.33 ||

ಯಸ್ತೇನಂ ವಿಷಮಾಚಾರಃ ಪಾಪಕರ್ಮಾಧಿರೋಹತಿ |
ತತ್ರೈವ ಪ್ರಹರಂತ್ಯೇನಂ ಸುಪ್ತಮಾದಾಯ ರಾಕ್ಷಸಾಃ || 3.73.34 ||

ತತ್ರಾಪಿ ಶಿಶುನಾಗಾನಾಮಾಕ್ರಂದಃ ಶ್ರೂಯತೇ ಮಹಾನ್ |
ಕ್ರೀಡತಾಂ ರಾಮ ಪಂಪಾಯಾಂ ಮತಂಗಾಶ್ರಮವಾಸಿನಾಂ || 3.73.35 ||

ಸಕ್ತಾ ರುಧಿರಧಾರಾಭಿಃ ಸಂಹತ್ಯ ಪರಮದ್ವಿಪಾಃ |
ಪ್ರಚರಂತಿ ಪೃಥಕ್ಕೀರ್ಣಾ ಮೇಘವರ್ಣಾಸ್ತರಸ್ವಿನಃ || 3.73.36 ||

ತೇ ತತ್ರ ಪೀತ್ವಾ ಪಾನೀಯಂ ವಿಮಲಂ ಚಾರು ಶೋಭನಂ |
ಅತ್ಯಂತಸುಖಸಂಸ್ಪರ್ಶ ಸರ್ವಗಂಧಸಮನ್ವಿತಂ || 3.73.37 ||

ನಿರ್ವೃತ್ತಾಃ ಸಂವಿಗಾಹಂತೇ ವನಾನಿ ವನಗೋಚರಾಃ |
ಋಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ದ್ವೀಪಿನಶ್ಚೈವ ನೀಲಕೋಮಲಕಪ್ರಭಾನ್ || 3.73.38 ||

ರುರೂನಪೇತಾನಜಯಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೋಕಂ ಪ್ರಹಾಸ್ಯಸಿ |
ರಾಮ ತಸ್ಯ ತು ಶೈಲಸ್ಯ ಮಹತೀ ಶೋಭತೇ ಗುಹಾ || 3.73.39 ||

ಶಿಲಾಪಿಧಾನಾ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ದುಃಖಂ ಚಾಸ್ಯಾಃ ಪ್ರವೇಶನಂ |
ತಸ್ಯಾ ಗುಹಾಯಾಃ ಪ್ರಾಗ್ಧ್ವಾರೇ ಮಹಾಞ್ಜಿತೋದಕೋ ಹ್ರದಃ || 3.73.40 ||

ಬಹುಮೂಲಫಲೋ ರಮ್ಯೋ ನಾನಾನಗಸಮಾಕುಲಃ |
ತಸ್ಯಾಂ ವಸತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸುಗ್ರೀವಃ ಸಹ ವಾನರೈಃ || 3.73.41 ||

ಕದಾಚಿಚ್ಛಿಖರೇ ತಸ್ಯ ಪರ್ವತಸ್ಯಾಪಿ ತಿಷ್ಠತಿ |
ಕಬಂಧಸ್ತ್ವನುಶಾಸ್ಯೈವಂ ತಾವುಭೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ || 3.73.42 ||

ಸ್ರಗ್ವೀ ಭಾಸ್ವರವರ್ಣಾಭಃ ಖೇ ವ್ಯರೋಚತ ವೀರ್ಯವಾನ್ |
ತಂ ತು ಖಸ್ಥಂ ಮಹಾಭಾಗಂ ತಾವುಭೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ || 3.73.43 ||

ಪ್ರಸ್ಥಿತೌ ತ್ವಂ ವ್ರಜಸ್ವೇತಿ ವಾಕ್ಯಮೂಚತುರಂತಿಕೇ |
ಗಮ್ಯತಾಂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಿತಿ ತಾವಬ್ರವೀತ್ ಸ ಚ || 3.73.44 ||

ಸುಪ್ರೀತೌ ತಾವನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಕಬಂಧಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ತದಾ || 3.73.45 ||

ಸ ತತ್ ಕಬಂಧಃ ಪ್ರತಿಪದ್ಯ ರೂಪಂ
ವೃತಃ ಶ್ರಿಯಾ ಭಾಸ್ವರಸರ್ವದೇಹಃ |
ನಿದರ್ಶಯನ್ ರಾಮಮವೇಕ್ಷ್ಯ ಖಸ್ಥಃ
ಸಖ್ಯಂ ಕುರುಷ್ವೇತಿ ತದಾಭ್ಯುವಾಚ || 3.73.46 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮಃ
ಸರ್ಗಃ ||